

Zitting 1982–1983

17 692

Voedselhulpverdrag 1980; Washington, 11 maart 1980 en Protocollen van 1981 voor de zesde verlenging van het Tarwehandelsverdrag, 1971 en de eerste verlenging van het Voedselhulpverdrag, 1980; Washington, 24 maart 1981

Nr. 1

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 6 december 1982. De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan door of namens een of beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer te kennen worden gegeven uiterlijk op 5 januari 1983.

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste Kamer en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 2 december 1982

Ter voldoening aan het bepaalde in het tweede lid van artikel 62 juncto artikel 60, tweede lid, respectievelijk het bepaalde in het tweede lid van artikel 60 van de Grondwet en onder verwijzing naar het derde lid van artikel 61 van de Grondwet, de Raad van State gehoord, heb ik de eer U hierbij de Engelse en de Franse tekst en de vertaling in het Nederlands over te leggen van het op 11 maart 1980 te Washington tot stand gekomen Voedselhulpverdrag 1980 en van de op 24 maart 1981 te Washington tot stand gekomen Protocollen van 1981 voor de zesde verlenging van het Tarwehandelsverdrag, 1971 en de eerste verlenging van het Voedselhulpverdrag, 1980, welke de Internationale Tarweovereenkomst 1971 vormen (Trb. 1981, 151, 176 en 177).¹

Een toelichtende nota bij deze Overeenkomsten gelieve U hiernevens aan te treffen.

De goedkeuring wordt alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. van den Broek

¹ Ter inzage gelegd op de bibliotheek

TOELICHTENDE NOTA

De Internationale Tarweovereenkomst 1971 (Trb. 1972, 1) bestaat thans uit het Tarwehandelsverdrag 1971, dat uitsluitend beoogt de Internationale Tarweraad als institutioneel samenwerkings- en onderhandelingskader in stand te houden en het Voedselhulpverdrag 1980 (laatstelijk Trb. 1981, 177), dat ten doel heeft een bepaalde hoeveelheid graan als voedselhulp aan ontwikkelingslanden te leveren.

Pogingen om de Internationale Tarweovereenkomst 1971 te vervangen door een meer inhoudsvolle overeenkomst dateren al vanaf medio 1975.

Voorname doelstellingen bij de onderhandelingen over een nieuw Tarwehandelsverdrag zijn het bevorderen van prijsstabiliteit en het vergroten van de wereldvoedselveiligheid. Aanvankelijk was het streven erop gericht om deze doelstellingen te realiseren door in de nieuwe overeenkomst zogenaamde economische bepalingen op te nemen, zoals een prijsvork (met minimum- en maximumprijzen) en reservevoorraden. Tijdens de in 1978 en 1979 onder auspiciën van de United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) gevoerde onderhandelingen bleek echter dat met name deze bepalingen overeenstemming over een nieuwe overeenkomst in de weg stonden. Voor verdere details ter zake moge worden verwezen naar de toelichtende nota bij de vijfde verlenging van het Tarwehandelsverdrag en van het Voedselhulpverdrag welke de Internationale Tarweovereenkomst 1971 vormen (kamerstuk 16418, nr. 1). Derhalve is vervolgens voor een andere benadering, de zogenaamde «alternative approach», gekozen. Hierbij tracht men om met behoud van de oorspronkelijke doelstellingen (prijsstabiliteit, voedselveiligheid) langs andere weg een nieuwe overeenkomst tot stand te brengen. Het alternatieve bestaat daarin dat de economische, bindende bepalingen plaats maken voor een aanzienlijk soepeler systeem waarbij consultatie voorop staat.

Tot voor kort heeft het ernaar uitgezien dat deze benadering inderdaad een vruchtbare basis voor de totstandkoming van een nieuwe overeenkomst zou vormen. Eind 1980 kwam men unaniem tot de conclusie dat de «alternative approach» technisch uitvoerbaar was.

Onlangs is echter gebleken dat de voornaamste exporterende landen, waaronder de Verenigde Staten, onoverkomelijke bezwaren koesteren tegen deze benadering, die vooral van politieke aard zijn. Om die reden is het thans niet mogelijk een uitspraak te doen over de inhoud en het tijdstip van in werking treden van een nieuwe overeenkomst.

De onderhandelingen over een nieuw Voedselhulpverdrag met gunstiger bepalingen voor de ontvangende landen konden wel worden afgerond. Het Voedselhulpverdrag 1980, dat het Voedselhulpverdrag 1971 vervangt, kwam op 11 maart 1980 tot stand en is op 1 juli 1980 in werking getreden.

Enkele belangrijke punten van verschil met het Voedselhulpverdrag 1971 zijn:

- gewijzigde doelstelling: als streefgetal is 10 miljoen ton graan per jaar opgenomen (artikel I);
- verhoogde bijdragen van bijna alle donorlanden, resulterend in een stijging van 4 276 000 naar 7 612 000 ton per jaar (artikel III, derde lid);
- verruiming van de aankoopmogelijkheden voor partijen die geen eigen graan leveren. Het graan hoeft niet meer aangekocht te worden bij partijen bij het Voedselhulpverdrag, maar mag ook worden aangekocht bij partijen bij het Tarwehandelsverdrag (artikel III, achtste lid);
- de verplichting dat partijen bij het Voedselhulpverdrag tevens partij moeten worden bij het Tarwehandelsverdrag, is komen te vervallen.

Bepaald werd dat het Verdrag een looptijd van slechts één jaar zou hebben in verband met de looptijd van het Protocol voor de vijfde verlenging van het Tarwehandelsverdrag 1971 (Trb. 1979, 123). Het Verdrag expireerde derhalve op 30 juni 1981, zijnde ook de expiratedatum van dat Protocol. Omdat het Verdrag slechts een looptijd van één jaar had en de ermee gemoeide uitgaven niet uitgingen boven op de begroting van het Ministerie

van Buitenlandse Zaken (Ontwikkelingssamenwerking, Categorie IV) voorziene bedragen, behoefde het ingevolge artikel 62, eerste lid, sub c, van de Grondwet niet de goedkeuring der Staten-Generaal. Ter voldoening aan artikel 60, tweede lid, van de Grondwet is het Verdrag destijds bij brief van 5 maart 1981 van de Minister van Buitenlandse Zaken aan de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal meegedeeld.

Bij de vaststelling van de financiële gevolgen van het Voedselhulpverdrag (Food Aid Convention) moet onderscheid worden gemaakt tussen de Gemeenschapsuitgaven en de nationale uitgaven. Van de totale EEG-verplichtingen van 1 650 000 ton per jaar wordt namelijk 56% of wel 926 663 ton in communautair verband uitgevoerd en uit de eigen middelen van EEG betaald. De kosten daarvan zijn opgenomen in de EEG Begroting, Hoofdstuk 92 (Voedselhulp). Volgens afspraak tussen de Ministers van Financiën en voor Ontwikkelingssamenwerking wordt echter ieder jaar het fictieve Nederlandse aandeel in de voedselhulputgaven van de EEG (volgens de begrotings sleutel voor 1982: 7,18%) opgenomen in de Begroting voor Ontwikkelingssamenwerking Hoofdstuk V, categorie IVb, om compensatie te bieden aan de Begroting van Financiën. Dit komt neer op een bedrag van circa f32 miljoen.

De resterende hoeveelheid (44%) van 722 337 ton wordt volgens een bepaalde sleutel over de lid-staten verdeeld voor nationale uitvoering van de verplichting. Het Nederlandse aandeel daarin bedraagt 50 200 ton per jaar. De kosten van uitvoering worden in eerste instantie door het Ministerie van Landbouw en Visserij betaald en vervolgens doorberekend naar de Begroting voor Ontwikkelingssamenwerking Hoofdstuk V, categorie IVc. Deze kosten kunnen worden geschat op circa f33 miljoen.

De totale kosten van het Voedselhulpverdrag voor Nederland bedragen derhalve circa f65 miljoen per jaar.

De thans voorliggende Protocollen voorzien in de verlenging van de Internationale Tarweovereenkomst van 1 juli 1981 tot 1 juli 1983. Voor het Tarwehandelsverdrag 1971 betekent dit de zesde, voor het Voedselhulpverdrag 1980, de eerste verlenging. Op 14 mei 1981 heeft het Koninkrijk de beide Protocollen ondertekend, onder aflegging van verklaringen van voorlopige toepassing. Ingevolge artikel 9 in beide Protocollen, zijn deze op 1 juli 1981 in werking getreden.

Nu de oorspronkelijke werkingsduur van het Voedselhulpverdrag 1980 van één jaar ingevolge het Protocol voor de eerste verlenging van het Voedselhulpverdrag 1980 met twee jaar is verlengd, heeft het alsnog de goedkeuring van de Staten-Generaal. Met het oog hierop wordt het Voedselhulpverdrag 1980 met de beide genoemde Protocollen ter goedkeuring aangeboden.

Aangezien de Internationale Tarweovereenkomst voor wat het Koninkrijk betreft alleen voor Nederland geldt, wordt de goedkeuring alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Landbouw en Visserij,
G. J. M. Braks

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,
W. F. van Eekelen

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
F. Bolkestein

De Minister van Financiën,
H. O. C. R. Ruding

De Minister voor Ontwikkelingssamenwerking,
E. M. Schoo